

LES III

3.1 Inleiding

Van nu af aan geven wij u voorbeelden uit het Nieuwe Testament. Wij doen dit in drie kolommen: Griekse zin (eerste kolom), vertaling (tweede kolom) en uitleg (derde kolom). In het Grieks geven wij aan om welk woord het met name gaat. Dit woord is vet-cursief weergegeven. Wij willen het in deze les bijvoorbeeld hebben over de o.t.t. van εἶμι- ik ben. De vormen zijn in het Grieks vet-cursief weergegeven. Wij houden in de voorbeelden een vaste volgorde aan. Eerst geven wij 1ste, 2de en 3de persoon enkelvoud, daarna 1ste, 2de en 3de persoon meervoud.

Vaak behandelen wij in een les meerdere onderwerpen. Het begin van een nieuw onderwerp herkent u aan een tussenkopje met een nummer (bijvoorbeeld: 3.3 Naamvallen). Ons tweede onderwerp betreft dus de naamvallen. Let u daar vast op in de zinnen onder 3.2. Het is belangrijk dat u van het begin af aan de zinnen goed bestudeert. Let daarbij op de zinsbouw en op de naamvallen. Oefen elke dag op z'n minst twintig minuten. U zult ontdekken dat de zinsbouw in het Grieks nogal verschilt van die in het Nederlands.

3.2 Voorbeelden uit het Nieuwe Testament met de o.t.t. van εἶμι - ik ben.

Wij willen even iets zeggen over de vorm van de verklarende opmerkingen in de derde kolom. Wij geven het volgende aan:

- werkwoordsvorm: persoon, enkel- of meervoud, tijd, werkwoord met betekenis

Voorbeeld: εἶμι- 1ste p. ev. o.t.t. v. εἶμι- ik ben

- zelfstandig naamwoord: naamval, enkel- of meervoud, woord in 1ste naamval ev. met betekenis

Voorbeeld: θεου- 2de nv. ev. v. θεος (mnl.)- God

- bijvoeglijk naamwoord: naamval, enkel- of meervoud, geslacht (afhankelijk van het woord waar het bijhoort), bijvoeglijk naamwoord in 1ste nv. ev. mnl. met betekenis

Voorbeeld: ἀληθινή- 1ste nv. ev. vrl. (hoort bij ἀμπελος) v. ἀληθινός- waar

Dan volgen nu de voorbeelden met vormen van εἶμι. Εἶμι is een onregelmatig werkwoord.

Dat wil zeggen dat de vormen niet gevormd worden volgens de regels. U moet het rijtje van εἶμι dus gewoon uit het hoofd leren. Pas bij de regelmatige werkwoordsvormen (vanaf les 6) kunnen wij ingaan op de afleiding van vormen van de stam van het werkwoord.

ἐγὼ εἶμι ἡ ἀμπελος ἡ
ἀληθινή

Ik ben de ware Wijnstok.
(Joh. 15: 1)

ἀμπελος (vrl.)-wijnstok,
ἀληθινή- 1ste nv. ev.
vrl.(hoort bij ἀμπελος) v.
ἀληθινός- waar. Merk op
dat lidwoord, bijvoeglijk
naamwoord en zelfstandig
naamwoord over-
eenkomen in geslacht,
getal en naamval.

σου εἶ ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ	U bent de Zoon van God (Marc. 3: 11)	σου-jij, gij, u, εἶ- 2de p. ev. o.t.t. v. εἶμι- ik ben (deze persoon wordt ook gebruikt voor 'u bent'), υἱὸς (mnl.)-zoon, τοῦ- 2de nv. ev. mnl. v. bep. lidwoord, θεοῦ- 2de nv. ev. v. θεος (mnl.)- God
ὁ θεὸς φῶς ἐστίν	God is Licht. (1 Joh. 1: 5)	ὁ- 1ste nv. ev. mnl. v. bep. lidw., θεος (mnl.)- God, ἐστι[ν]- 3de p. ev. o.t.t. v. εἶμι- ik ben, φῶς (onz.)-licht
ὁ θεὸς ἀγάπη ἐστίν	God is Liefde. (1 Joh. 4: 16)	ἀγάπη (vrl.)-liefde
ἡμεῖς μαρτυρεῖς ἐσμεν	Wij zijn getuigen. (Hand. 3: 15)	ἡμεῖς-wij, μαρτυρεῖς- 1ste p. mv. v. μαρτυρῶ- getuige, ἐσμεν-1ste p. mv. o.t.t. v. εἶμι- ik ben
ὕμεις ἐστε τὸ φῶς τοῦ κόσμου	Jullie zijn het licht van de wereld. (Matt. 5: 11)	ὕμεις-jullie, ἐστε- 2de p. mv. o.t.t. v. εἶμι-ik ben, τοῦ- 1ste nv. ev. onz. v. bep. lidw.,
ἀλλ' εἰσὶν ὡς ἄγγελοι. ἐν τοῖς οὐρανοῖς	Maar zij zijn als engelen in de hemelen. (Marc. 12: 25)	ἀλλὰ-maar, εἰσὶν- 3de p. mv. o.t.t. v. εἶμι- ik ben, ὡς- zoals, ἄγγελοι- 1ste nv. m. ἄγγελος (mnl.)- engel, ἐν- (+ 3de nv.) in, τοῖς- 3de nv. mv. mnl. v. bep. lidw., οὐρανοῖς- 3de nv. mv. v. οὐρανός (mnl.)- hemel

We herhalen voor u de vervoeging van εἶμι- ik ben.

εἶμι	ἔσμεν
εἶ	ἔστε
ἔστιν	εἰσιν

3.3 Naamvallen

Naamvallen zijn in het Grieks erg belangrijk. Er zijn vijf naamvallen, waarvan vier veel voorkomen. Deze naamvallen kunnen voorkomen in enkelvoud en meervoud. Elke naamval heeft een bepaalde uitgang. Hieraan kunt u de naamval herkennen. Zo eindigt de vierde naamval mannelijk vaak op een ν. Naamvallen kunnen aangeven welke grammaticale functie een woord heeft in de zin en ze kunnen ook relaties tussen woorden duidelijk maken. Voor dit laatste gebruikt het Nederlands meestal voorzetsels.

Voorbeeld: τὸ φῶς τοῦ κοσμοῦ- het licht *van de wereld*

In de komende lessen willen wij u telkens iets meer over de naamvallen vertellen. U leert zo geleidelijk alle naamvallen in alle geslachten herkennen.

3.4 Lidwoorden

Net als in het Duits hebben de woorden in het Grieks een geslacht, dat wil zeggen dat woorden mannelijk, vrouwelijk of onzijdig kunnen zijn. Afhankelijk van het geslacht krijgen de woorden een bepaald lidwoord:

ὁ mannelijk (Duits: der)

ἡ vrouwelijk (Duits: die)

το onzijdig (Duits: das)

Deze lidwoorden worden ook verbogen. Zij krijgen dezelfde naamval als het woord waar ze bijhoren. Voorbeeld: τὸ φῶς τοῦ κοσμοῦ- τοῦ staat in de tweede naamval net als κοσμος, het woord waar het bijhoort

Wij herhalen het: leer de zinnen goed te herkennen. Lees ze steeds weer over.

3.5. Klemtoon:

Wat de klemtoon betreft behoort u te weten dat de epsilon en de omicron altijd **kort** zijn en dat de eta en de omega altijd **lang** zijn. De alfa, iota en de upsilon kunnen lang of kort zijn.

Een lettergreep is **lang**: 1. wanneer hij een **lange klinker** of **tweeklank** bevat (στρατιωτης παιδευω); 2. wanneer hij een **korte klinker** bevat die wordt gevolgd door **twee** of **meer medeklinkers** (καλυπτω), of door een **dubbele medeklinker** (καλυψω).

De klemtoon valt op de **voorlaatste** lettergreep als deze **lang** is: στρατιωτης παιδεω; de klemtoon valt op de **derde** lettergreep van achteren als de **voorlaatste kort** is: βασιλευς.

3.6 Huiswerk:

Wij geven u nu eenvoudige zinnen ter vertaling. Al deze zinnen zijn aan het Nieuwe Testament ontleend! Wanneer er een woord in voorkomt dat nog niet behandeld is, geven wij dit woord onder de zinnen. De woorden uit de huiswerkzinnen worden ook opgenomen in de woordenlijst.

1. ὑμεις ἀδελφοι εστε.

2. ὁ θεος ἀληθης εστιν.

3. ἐγω εἶμι ὁ θεος.

4. ἐσμεν ἐνθαδε.
5. ὁ θεος εἷς ἐστίν.
6. ἐγὼ εἶμι τὸ φῶς τοῦ κοσμοῦ.
7. ὑμεῖς ἐστε τὸ ἅλας.
8. ἐσμεν τέκνα θεοῦ.
9. ἐγὼ ἀγαθὸς εἶμι.
10. μακαριοὶ εἶσιν.

ἀδελφοὶ- 1ste nv. mv. v. ἀδελφός- broeder, ἀληθής- (bijvoeglijk naamwoord) waarachtig, ἐνθαδε- (bijwoord) hier, εἷς- één, ἅλας (onz.)- zout, τέκνα- 1ste nv. mv. v. τέκνον (onz.)- kind, ἀγαθός- (bijvoeglijk naamwoord) goed, μακαριοὶ- 1ste nv. mv. v. μακαριός- (bijvoeglijk naamwoord) gelukkig, zalig

3.7 Nieuwe woorden

In de woordenlijst geven wij u telkens alle woorden die in een les voor het eerst voorkomen. Leert u deze woorden goed. Ze komen telkens terug in voorbeelden. De betekenis wordt dan niet meer gegeven, maar bekend verondersteld!

θεός (mnl.)	- God
φῶς (onz.)	- licht
ἀγάπη (vrl.)	- liefde
ἄμπελος (vrl.)	- wijnstok
υἱός (mnl.)	- zoon (spreek uit: huu-jos)
ἐγὼ, συ, ἡμεῖς, ὑμεῖς	- ik, jij/ u, wij, jullie/ u
ἀληθινός, -η	- (bijvoeglijk naamwoord) waar
μαρτυς (mnl.)	- getuige (1ste nv. mv.: μαρτυρες)
κόσμος (mnl.)	- wereld, universum
ἄγγελος (mnl.)	- engel (1ste nv. mv.: ἄγγελοι)
οὐρανός (mnl.)	- hemel (1ste nv. mv.: οὐρανοὶ)
ἐν	- (+ 3de nv.) in
ὁ, ἡ, τὸ	- 1ste nv. ev. mnl., vrl. en onz. v. bep. lidw.
ἀδελφός (mnl.)	- broeder
ἀληθής	- (bijvoeglijk naamwoord) waarachtig
ἐνθαδε	- hier
εἷς	- één
ἅλας (onz.)	- zout
τέκνον (onz.)	- kind
ἀγαθός	- (bijvoeglijk naamwoord) goed
μακαριός	- (bijvoeglijk naamwoord) gelukkig, zalig

3.8 De achtergrond van het Nieuwe Testament: Chronologie van de Keizers

Wij willen na het historisch overzicht ingaan op de diverse overheidspersonen die in het Nieuwe Testament een rol spelen. Eerst kijken wij naar de keizers.

De Romeinse staat was aanvankelijk een republiek. In de roerige eerste eeuw voor Christus kwam er steeds meer ruimte voor de opkomst van één leider. De eerste die zich keizer wilde

laten maken was de veldheer Julius Caesar. Hij werd echter vermoord. Na zijn dood streden twee mannen om zijn opvolger te worden: zijn geadopteerde zoon Octavianus en de veldheer Marcus Antonius. Octavianus behaalde de overwinning in de beslissende zeeslag bij Actium (31 voor Christus) en werd de eerste keizer. Hij is beter bekend onder zijn eretitel Augustus ('de verhevene', toegekend door de senaat in 27 voor Christus). Augustus wordt in het Nieuwe Testament een keer genoemd, namelijk in Luc. 2: 1.

Zijn opvolger heette Tiberius (14- 37). Ook hij wordt maar een keer genoemd: Luc. 3: 1. Tiberius' opvolger, de beruchte keizer Caligula (37- 41), kwam in de vorige les even ter sprake. Zijn naam komt in het Nieuwe Testament niet voor.

Na Caligula's dood in 41 na Christus kwam Claudius (41- 54) aan de macht. Hij was een goed bestuurder. In het Nieuwe Testament wordt hij tweemaal genoemd: Hand. 11: 28 (in verband met de hongersnood die tijdens zijn regering plaatsvond) en Hand. 18: 2 (de Joden worden uit Rome verdreven).

Keizer Nero (54- 68) wordt in het Nieuwe Testament niet genoemd. Onder zijn bewind vond de grote christenvervolging (in 64) plaats, waarbij christenen voor de wilde dieren werden gegooid of levend verbrand. Nero had de bevolking van Rome tegen de christenen opgezet door het gerucht te verspreiden dat zij de brand hadden veroorzaakt die een derde deel van Rome in de as legde.

De keizers Vespasianus (69- 79) en Titus (79- 81) worden eveneens niet genoemd in het Nieuwe Testament. Toch hebben zij een grote rol gespeeld in de geschiedenis van het Joodse volk, daar tijdens hun regering de verwoesting van de tempel plaatsvond.

NOTITIES: